

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

185. An sit peccatum mortale, si propter variationem situs in copula
coniugali aliqua pars seminis labatur? Et quid est sentiendum de copula,
quando vir est incubus, & mulier succuba? Et cursim ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

essentialissimum esse in matrimonio scribit D. Thomas in 4. distinct. 31. quest. 1. art. 3.

4. Et Richardus distinct. 32. art. 4. quest. 1. affirmat concubitus coniugalem ordinari principaliter ad prolem procreandam, quam ad remedium. A distamine enim naturæ est, ut vir cubet cum muliere ad conseruationem ipsius naturæ, & sic est bonum prolis, Bonau. in 4. distinct. 31. art. 1. quest. 2. At finem hunc mulier labefecit, cum vsum coniugij, ac sui finit dedecore à viro affici, atque in nihilum seminis effusione extra vas redigi.

5. Nec abest à peccati discrimine, quam enim est improbabile, eam cum comprimitur, virique accessum patitur, voluptatis sensum habere nullum: quam ab omni alienum veri speciei, illecebrose libidinis motu vilo, corpus eius cum pollutionis periculo, non cieri, ac tangi: in quam à marito diuisa non cadat, cum omni qua potest diligentia, curaque contendere debeat, ut (ipse non dicam) vel mediocriter eruditi intelligunt, ei eiusmodi motuum causam exitiabilem vitandam esse. Hucusque Bauny.

6. Non desinam tamen adnotare Basilium Pontium de matrim. lib. 10. cap. 11. num. 8. docere mulierem in tali casu reddentem debitum, nulli culpæ lethali obnoxiam esse: sic enim asserit. An si maritus procreandorum liberorum petens, satiatæque libidinis appetens, dum suam vxorem agnoscit, tempore consummandæ copulæ extra vas semen effundat, seseque ab illa separet, possit vxor reddere petenti debitum licitè, & sine culpa. Iudicant viri doctissimi, vxorem peccare, sociamque esse peccati, atque ad eam non posse reddere exigenti debitum. Probant multis argumentis, quæ nullius momenti sunt, tantum enim probant coniunctionem illam, si fieret vtroque consentiente, esse illicitam. Quare ego existimo peccare quidem grauius virum, & feminam, si de eius consensu id faciat: at si illa non consentiat, licitè posse reddere, & petere debitum à marito, etiam si ille perpetrâ reddendus sit. Ratio desumpta ex generali doctrina, quam latius tradidi supra lib. 5. Quoties peto actum ab aliquo, quem ille potest bene, vel male præstare, non pecco, neque præbeo causam peccati, alter enim sua maleficia male facit, cum rectè possit efficere. Hac regula vtimur, ut explicemus licere petere mutuum ab vsurario, quia ille potest sine vsura mutuari: & licitè etiam peti Sacramentum ab excommunicato, qui sua culpa non absoluitur: non verò posse ab illo siue Parochus sit, siue non, etiam si paratus sit, absque sua culpa absolui non potest ab excommunicatione. In eo enim casu non potest rectè actum illum exercere, atque ad eum directè cooperor eius peccato. Quæ latius supra, libro quinto prosequuti sumus. Et quidem si vera esset illa prior sententia, non solum non posset vxor marito ita prauè affecto debitum reddere petenti, sed neque ab eo petere: eadem enim militat ratio. Ita potius; sed primæ sententiæ Bauny adherent aliqui viri docti, de hac re aliàs à me consulti.

Sup. hoc in Ref. not. præteritæ, & in eisdem locis.

Sup. hoc inf. in Ref. 187. cursim ad med. §. 1. & etiam breuissimè in Ref. 188. in lin. r. & sup. in Ref. 37. §. vlt. & lege infra in fine huius Ref. à vers. Vnde.

7. Querendum est etiam hic obiter (ignosceant quæso pudicæ aures, necesse est enim, ut hæc sciant Confessarij) an vir immittens pudenda in os coniugis peccet mortaliter, & affirmatiuam sententiam docet Fagundez in Decal. tom. 2. lib. 6. c. 3. n. 19. vbi sic ait. Si membrum virile in os immittatur, committit sine dubio peccatum mortiferum videtur, cum sit inaudita species luxuriæ, & plusquam contra naturam, sic dicere fas est: deinde quia est proximum periculum consummandi præposterum, & innatu-

Tom. II.

ralem coitum in ore: quare non uiales tantum huiusmodi tactus esse existimo inter coniuges matrimonio copulatos, sed mortales omnino, horret enim natura similes libidinis modus, etiam inter ipsos coniuges, cum nec inter animantes fiant. Ita ille.

8. Sed aliquis posset dicere has spurcicias aliud non esse, nisi osculum pudendorum, quæ peccata lethalia inter coniuges non esse firmarunt Zanardus, Filiucius, & alij penes me ipsum in 3. part. tract. 4. resol. 225. Verum ego puto hoc non esse simplex osculum pudendorum, sed esse inceptiorem alterius copulæ innaturalis, quam veteres irrationem vocabant, à tuma, id est à mamma ductum vocabulum, cum mentula tanquam mammilla ori alterius infertur. Vide Martialem lib. 2. Epigrammate 47. & Catullum Epigrammate 18. Et ideo ego puto etiã seculo pollutionis periculo virum immittendo membrum in os coniugis mortaliter peccare: nam tunc coniux non osculatur illud simpliciter, sed irrumat, & ideo hanc circumstantiam tanquam speciem mutantem esse in confessione aperiendam. Vnde ex his refellendus venit Sanchez de Matrimonio, tom. 3. lib. 9. disput. 17. num. 5. quem ego citauit in part. 2. tract. 3. Miscell. resol. 37. asserens virum immittentem membrum in os vxoris, non peccare mortaliter: verum, ut diximus, à sententiâ Fagundez non est recedendum.

Quæ hic est inf. Ref. 191.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 7. Ref. 82. §. vlt.

Quæ hic est inf. Ref. 188.

RESOL. CLXXXV.

An sit peccatum mortale, si propter variationem situs in copula coniugali aliqua pars feminis elabatur?

Et quid est sentiendum de copula, quando vir est incubus, & mulier succuba?

Et cursum docetur, quod si factus non est animatus, quamuis sit periculum, ut non animetur, ex hoc non tenentur coniuges abstinere à copula coniugali. Ex part. 11. tr. 8. & Misc. 8. Ref. 33.

§. 1. **H**æc casus cuidam viro nobili frequenter accidebat, & negatiuam sententiam docet doctus, & amicissimus Pater Martinus Perez de matrimonio, disputatione 49. sectione 7. numer. 12. vbi sic ait: Dico tertio, si experimento constaret, ex aliquo concumbendi modo semen non retineri, sed effundi ob femineis vas nimiam humiditatem, vel laxitatem, fore peccatum mortale eo vti. Ita Ludouicus Lopez part. 1. instr. cap. 82. §. 1. gitur loquendo, & cap. 87. in fin. Ratio est, quia impeditur generatio postiuè quando ex concumbendi modo illa effusio consergeret, tunc enim situs ille esset causa effusionis. Quod si illa effusio succederet aliquando præter intentionem coniugum dantium operam rei licitæ, & non ex concumbendi modo, sed ex aliquo morbo, dummodo impedimentum retinendi non esset perpetuum, contingere posset absque culpa. Neque oppositum docet Sanchez disp. 16. citata, num. 5. ut patet attentè legenti, quidquid dicat Basilium cap. 11. citato, num. 3. Est verò obseruandum cum Sanchez, & Basilio, ex aliqua feminis effusione extra vas, non concludi variationem debiti situs esse mortalem, dummodo eo copulæ modo retineatur aliqua feminis pars sufficiens ad generationem. Docent enim Medici, notam feminis quantitatem in matrice retineri, solet enim matrix aliquando eam solum partem retinere, quæ ad generationem sufficiens sit, expulso reliquo. Hucusque Perez.

2. Hæc tamen opinio larga, & nimis laxa videtur nouissimè Patri Dicastillo de Sacrament. tom. 3. tract. 10. disp. 9. dub. 7. num. 65. est enim prodigeta

Sup. hoc supra in principio Ref. 181. & inf. in Ref. 187. §. Notandum est.

P p semina

semen humanum absque rationabili causa, quia coniuges, ut suppono, alioquin ad talem situm non habent ius propter impedimentum, aut difficultatem vitandi naturali situ, quin potius facile possent illum seruare, nec refert, si dicatur id esse per accidens, & prae intentionem. Nam supposito, quod tale periculum praeuideatur, & sic congregiendi non vitatur iure suo, non censetur id resultare per accidens ex usu sui iuris. Neque enim habet ius ad sic congregiendum, quando aliter potest, & debet. Unde in tali casu merito censetur causa moralis illius effusionis extra vas, quam non solum permittit, sed etiam efficit adhibendo modum, ad quem non habet ius. Quae ratio, & doctrina maxime vim habet in sententia verissima, & mihi certa quod vel minima particulae seminis deliberata administratione extra legitimum coniugium, aut legitimum vas sit peccatum mortale, neque in ea sit locus paruitati materiae. Negari autem non potest, quin illa pars, quae in tali casu effunditur, sit aequae administrationi, atque illa, quae intra vas legitimum recipitur, & tamen administratur praeuidendo (ut supponimus) ex tali modo, ad quem non habet ius, fore extra vas effundendam. Ita Dicaetillus.

3. Verum licet haec opinio mihi maxime placeat, consulendam existimem: tamen contrariam puto probabilem esse, quam praeter Sanchez, Pontium, & Perez, tenet etiam Gaspar Hurtadus de matrim. diff. 50. difficul. 5. num. 20. Castrus Palaus tom. 5. disp. 3. punct. 4. §. 3. num. 1. & Ioannes Praepositus in 3. part. D. Thom. quest. 6. de bono matrim. dub. 24. n. 175. ubi sic ait: Si effusio non oriatur ex modo coeundi, sed aliunde, v.g. ex morbo, debilitate, non erit mortale, quia non oriatur ex situ inordinato, sed ex alia causa praeter coniugum intentionem, qui dant operam rei licitae, scilicet actui coniugali: imò parua effusio seminis non arguit actum esse mortalem propter situm indebitum, cum illa etiam solet sequi seruato situ naturali. Ita ille.

4. Nota hic obiter in supradicta copula cum variatione situs, etiam si vir sit incubus, & foemina succuba, licet petens peccaret venialiter reddentem non peccare, sufficit enim illi pro causa nolle displicere alteri, & nolle dare occasionem discordiae propter rem, quae ipsa per se non est intrinsece mala. Et ita docent Doctores, quos citat, & sequitur Leander de Sacram. tom. 2. tr. 9. disp. 2. §. quest. 34. imò Castrus Palaus ubi supra ex Pontio, & Sanchez, putat in supradicta copula cum variatione situs non adesse peccatum mortale, etiam si scias non ita certo prolem generari, ac si debito modo fuisset usus, quia non tenetis generationem conuenientiori modo procurare; satis enim est si modo conuenienti ea procures. Illud certum, si scias ex praedicto concubitu generationem impedi, eo quod foemina vel ob humiditatem, vel laxitatem non valet semen retinere, peccatum esse mortale, quia perinde est, ac si semen extra vas effunderes. Quod verum censeo, etsi ea expulsio, seu non retentio procedat ex aliqua infirmitate temporali foeminae, quae semen retinere potest seruato naturali modo concubitus.

5. Non deseram etiam hic obiter annotare, Martinum de San Ioseph in mon. confess. tom. 1. lib. 1. tractat. 50. de matrim. num. 2. sic asserere: [Pero si la criadora está inanimada, aunque aya peligro de que no palse adelante por la copula, no será pecado mortal perder, ni pagar el debito, porque no es razón priuar de su derecho a los casados, por cosa, que no es de gran importancia.] Ita ille, qui citat Sanchez, & Hurtadum.

RESOL. CLXXXVI.

An aliquando coniuges excusentur a peccato, si effundant aliquid seminis extra vas?

Et excusentur primo a mortali, casu, quo parua aliqua pars seminis elabatur dummodo alia retineatur; & absque veniali, casu, quo praeter intentionem, dum vir legitime congregi conatur, ac ex festinatione, & vigore naturae semen extra vas effunditur.

Secundo docetur, quod si solum sit periculum, quod amens seminet extra vas, non ideo censenda sit ei illicita copula.

Tertio notatur, quod maritalis copula est licita feni, qui dum congregitur cum sua uxore, effundit semen extra vas. &c.

Quarto quaritur de malitia specialis pollutionis extra vas inter coniuges, & quomodo illam in confessione debent explicare, docetur, quae doctrina est valde notanda a Confessoribus. Ex part. 11. tr. 8. & Milles. Ref. 36.

§. 1. Respondeo tanquam certum; esse quidem lethale si consulto, & cum adhaerentia ad maritum fiat. Quia est peccatum mortale, cuius est intrinseca malitia. Sic omnes Doctores. Limitant tamen hanc sententiam praefati Auctores, dicendo, posse quandoque id absque mortali contingere culpa; quandoque etiam absque veniali. Absque veniali, casu quo parua aliqua pars seminis, dummodo alia retineatur, elabatur. Absque veniali etiam casu, quo praeter intentionem, dum vir legitime congregi conatur, ex festinatione quadam, & vigore naturae semen extra vas effunditur. Ita Hurtado de Sacram. matrim. disp. 10. diff. 5. n. 20. & me citato Leander de Sacram. 10. 2. tr. 9. disp. 2. §. 39.

2. Dico secundo, quod si solum sit periculum, quod amens seminet extra vas, non ideo censenda sit ei illicita copula, quia nimirum coniux laesus dat operam rei licitae, & praeter eius intentionem, ac praeter accidens euenit illa effusio. Unde licet aliquando ita contingat ex defectu amentis, non semper ita euenit. Ita Dicaetillus ex Sanchez, & alij tom. 2. de Sacram. tract. 10. disp. 9. dub. 4. num. 47.

3. Dico tertio, quod maritalis copula sit licita feni, qui dum congregitur cum sua uxore, effundit semen extra vas. Inaque quando senex habet probabilem spem seminandi intra vas, potest vii copula, vitur enim iure suo, etiam si forte contingat semen quandoque, aut saepe extra vas effundi, perinde atque dictum est locis notatis de frigido, cui concessum est triennium experientiae, ut conetur ad copulam. Quamuis autem senex sciat se non posse effundere semen intra vas, atque adeo non posse vii copula, vel conari ad illam, potest nihilominus vii occasio, & amplexibus, si id fieri possit citra periculum pollutionis alterius coniugis. Ita ex Sanchez Dicaetill. ubi supra dub. 7. num. 77.

4. Sed si aliquis incidenter hic quaerat de malitia specialis pollutionis extra vas inter coniuges? Respondeo cum Dicaetill. ubi supra num. 82. citul. 2. per modum peccatum inter coniugatos extra vas legitimum, esse grauius quam simile inter solutos. Deinde huiusmodi peccatum esse contra naturam, & habere malitiam adulterij tam ex parte viri, quam uxoris consentientis, tenetque in confessione explicare utramque circumstantiam adulterij, imò addo eodem Sanchez num. 5. non satis esse dicere commissi adulterium cum coniugata in genere, & simul peccatum contra naturam; sed explicandum.

Sup. hoc supra in Ref. 180. §. 1. & 2. & infra in Ref. 201. §. 6. & in to. 1. tr. 7. Ref. 99. à lin. 1. vique in finem.

Quoad hoc infra lege §. 6. Ref. 187.

ANTON
Opera
Tom. 1. & 2.
E III